

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника
10 сот.
На провінції
12 сот.

В зайнятих терито-
ріях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано
крім понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	24— К.
„ півроку	12— „
„ чвертьроку	4— „
„ місяць	2/40 „

В краю і державі:

На рік	32— К.
„ півроку	16— „
„ чвертьроку	8— „
„ місяць	2/70 „

За границю:

В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В інших державах	54 фр.

0 учительські сили для відбитих областей.

З вибухом війни покликано велике число нашого народного учительства під оруку. Багато шкіл відразу опустіло. Відтак прийшов ворожий наїзд. Мало хто з тих, що не пішов до війська, остався на місці. Шкільна дітвора лишилась зовсім без опіки. А хоч тут і там учитель був в селі, російські влади не відразу і не всюди дозволили отворити школу. Знаємо, приміром, що в коломийщині отворено кілька народних шкіл що йно на два тижні перед приходом наших військ.

Від трьох майже місяців зайняті області східної Галичини вже відбиті, а в справі нашого народного шкільництва нічого доси не зроблено. Школи позамикані далі, дітвора далі без шкільної опіки.

Такий стан грозить цілковитим здичиненням селянських дітей. Бо і хтож ними має зайняти ся? Батьки на фронті, в полоні або вже в землі, а матері мають на голові піле господарство, наражене в кожній хвили на обрабаване... Діти ростуть як дички. Українські села морально занепадають. Жалоби на розпусту сільських хлопців множать ся. Для приміру подаємо тут опис того морального занепаду одного села, в найсвідомішій повіті, вадісланий нам одною інтелігентною людиною:

„Дя 29. вересня о́коло години 8 ої вечером, приїхала я до села Колоколин, повіт Рогатин. Коли я віхала в село, обскочило мою фіру з п'ятнадцять хлопців від 12—16 літ з криком „давай перепустку, бо нам казав вахмістр“, та хочу їхати далі, дивлю ся, а малі посіпаки пхають палиці поміж сприхи колес. Дперва мій візник мусів злізти з воза, щоби відогнати ту дич. Відіхали ми кілька кроків серед неколко-

го вереску і грубих сліз, аж тут поклад мого головою перелетіла груба палиця, кенена за мною тими малими опришками.

На другий день розмовляючи з тамошнім старшим господарем, оповідаю йому свою пригоду, а сей зі смутком каже до мене: „пані, їм нема що дивувати ся, от ростут як буряни на запущеним полі“. В церкві науки Божого слова не чуєть, науки в школі нема, хотяй будинок стоїть, бо учителька виїхала десь, але і як вчила, то великого хісна з її науки не було, а пан вахмайстер Hilary Lasek, військовий завідагель громади, урядувє лише по польськи в українським селі, то певно також не дбає про освідомлене занедбаних, опущених, нещасливих людей“.

Се образок тільки з одного села, і як казано, з села в нашім найсвідомішій повіті. Що дперва дієть ся в повітах менше просвічених!

Сьому лихови треба нам конечно зарадити і то як найскорше. До сього покликані в першій мірі „наші“ шкільні влади. Коли вони могли подбати про обсаджєня Поляками соток учительських посад в Холмщині, Волині і Поділю, то так само обов'язком їм, і то ще більшим, бож галицькі влади повинні бути передовсім для Галичини, подбати про українські сили для українських шкіл.

Тай наша суспільність мусить сеї справи припилювати. Байдужність в сїм згляді була би убийца для народу. Не забуваймо, що по многих селах учитель є одинокою інтелігентною людиною між населєнем. А населєне, тепер переважно саме жіноцтво безрадне, прибите, використовуване, беззахистне. Учитель був би для такого села одинокою опікою, віддав би для нього неоцінені прислуги.

Доповняючі вибори до Державної Ради.

ВІДЕНЬ, 4. жовтня. Як оголошено, по погодженню бюджетової провізорії будуть розписані доповняючі вибори.

Предлога в справі розв'язки українського питання.

Oest. Morgenzeitung доносить з Відня під д. 4. с. м.: В політичних кругах займають ся тепер живо предлогом, що виринула в останніх днях, а якої ціль прояснити відношенє українців до держави; предкладаєть ся, відділити частє східної Галичини, в котрій українське населєне становить більшість і злучити її з Буковиною. В таких випадку пропав би очевидно дотеперішній німецький (?) характер коронного краю Буковини і неукраїнські національності, Німці, Жиди та Румуни, які доси держали з Німцями, втрачали би своє становище.

Автономічні відносини

в Коломії в часі другої російської інвазії (1916—1917).

II. З початком червня 1917 р. прийшов до Коломії новий — і знов не начальник „уїзда“, але — повітовий комісар революційного Тимчасового правительства, також муж довіря української „Центральної Ради“ в Києві, свідомий Українець, п. В. Приходько. Сей, опираючи ся на повисшійм губерніяльнім оповіщенню, зарядив скликати окремих для кожної нації зборів в ціли вибору по двох відпоручників до спільного

М. ГРУШЕВСЬКИЙ.

Вихрест Олександр.

(Кінець).

Обвивуваченого розібравши на голо або до сорочки, збирали в міцні шкіряні поручи, примотовані до грубої ливви, намотаної на коловорот, а до віг прив'язували залізу кулю; кат підтягав його ливвою до стелі аж поки куля не повисала свобідно в повітрі, всі мясні тіла в невимовним боєм розтягали ся і члени виходили зі своїх сугалів. Давши нещасливцеві повисіти і намучити ся досить, йому задавали в сій страшній позиції питання і записували їх до протоколу.

За першим таким „потягненєм“ Олександр сказав:

— Був я при тім убійстві, але сам не бив, тільки бив кием Панашик, Яцко Тяглик і Яцко кравець.

Потім, коли подержали його ще довше, додав:

— І я був причетний забитю небіжчика орендара: ударив його шаблем, раз, плазом. Але зятя його не бив і грошей не брав. Гроші взяв Яцко Тяглик і Панашик і господарі ті: Яцко кравець також в тім убійстві винен, бо його кием бив.

Тоді пустили його і дали відпочати, а потім підвісили вдруге і за другим, ще болючішим потягненєм він сказав:

— Гроші забрав Яцко Тяглик з іншими. А я орендара тільки раз ударив плазом, а зятя рогатиною. А на смерть забили орендара Панашик, Мисько Міняйлик і вихрест Яцко кравець, той що сидить тут в Дубенським замку. Коний забрав Яцко і дав мені одного, а сам на другім і поїхали ми до Коринці. А як приїхали туди, жовніри забрали коня у Яцка, а у мене взяв собі коня вїть коринцький.

Не знати вже, де була правда, чи в сих останних признанях, чи в передних, бо чим далі, тим більш ставало ся очевидно, що замучений Олександр стратив уже всяку силу відпорну і готов був давати саме як раз такі відповіді, яких від нього хотіли — аби тільки не мучили ся. Так коли питали його ще про жида Мошка, чи не збирали ся і його вбити, Олександр спочатку сказав, що не знає, але потім і на се потакиув, що син Лупин і зять власне на те й мешкають у Мошковім домі, аби його убити, — „і вони то нам і відікнули тоді вікна“.

Але суд не був вдоволений і сими признаннями і велів мучити Олександра до кінця. — Кат потягнув його третій раз і припікав по тілу огнем, але Олександр не міг сказати нічого більше, тільки те саме:

Убили орендара зятя і син Лупин, Яцко Тяглик, Мисько Міняйлик, Яцко кравець, що тепер у замку сидить, і я був тамже. Господарі відчинили тоді вікна до сінний і вони збирали ся вбити і Мошка з Яцком Тягликом.

То тім, знявши Олександра з мук, прочитали йому протокол. Він був уже зломаний тортурами, погодив ся в думкою про неминучу кару смерті і тільки не хотів нових мук. Тому

заявив, що в протоколі все вірно, так, як він показував на муках і він все те „добровільно потверджує“.

Тоді суд спитав його, як хоче приготувити ся до смерті? Чи покликати йому священика, тому що він був вихрестений на християнську віру. — Олександрови ще відкривала ся слаба можливість щось виторгувати від смерті за помічю релігії — удати ся до протекції духовенства, просити пожалувати як вихреста, може попробувати щось зяскати, заявивши бажанє перейти на католицьку віру з православної, на котру його вихрестили козаки. Але видко, що муками зломлена була вже в нїм всяка енергія самозахования. Він покінчив в останніх хвилинах всі разумки з життям. — Ренеґат, розбійник і Бо зна ще хто — він мав тепер перед собою тільки одно: вмерти як годить ся і хотів сього. І на запитанє суду сказав:

— Я не доброї волі охрестив ся, козаки мене охрестили. Немаю наших вихрестило ся, а потім знову жидами стали, і я не хочу бути християнином. Прошу, аби мені вмерти в жидівській вірі, а імя моє Лейба.

Вислухавши се, уряд посвідчив ся возним, шляхотним Яном Пчолкою, що до слів підсудного, що він ухилиєть ся від християнської смерті. — Але перше, ніж перейти до засуду, постановив ще такі покликати православних духовних з міста: протопопа дубенського отця Семена Кониського і отця Дмитра, вікаря дубенського, аби вони його з обов'язку свого священичого намовляли тримати ся християнської віри, в яку його охрещено — і висповідати ся на смерть. — Але Олександр й ім повторив, що вихрестив ся він поневолі, а тепер їде вже

комітету, який в дорозі компромісу мав утворити основу для вибору тимчасової міської репрезентації і управи на час війни.

В наслідок того покинули вибрати Українці своїми делегатами пп. Мостовича Прокопа і Капка Йосифа, жида — пп. Горовіца Лейбіша (звертника кагалу) і Циманда Ілію, і Німці п. Фріка Вільгельма.

Лише Поляки на своїх бурливих зборах рішили не вибирати своїх делегатів, а крім того порішили уважати кожного Поляка зрадником, коли він не піддасться в справах міських виборів рішенню більшості. Повинні рішення Поляків свідчать найліпше про їх „демократизм“ і про тодішні величезні ферменти між ними.

З другої сторони часті Українців стояла при жадаю різного з Поляками числа мандатів до міської ради без огляду на число душ кожної нації.

Шовіністичне становище тих двох сторін утрудняло і припінало справу виборів о два місяці і якраз лише в наслідок того вибори вже опісля зовсім не відбули ся.

По двох місяцях боротьби побідила засада пропорційності з мотивів, щоби в часах революції, в часах творення свободної України і в часах, коли загально в світі зачинає здобувати вибор принцип самозначення народів не йти такими дорогами, якими ходили Поляки супроти українського народу, а тимсамим не витворювати у інших народів почуття кривди, жалю, болю і несправедливості з нашої сторони.

В межичасі між Поляками зачали творити ся дальше ідучі пляни на вид того, що творило ся на Україні. Деякі з них казали: „Історія і війна показали, що москвичі не зуміли і не зуміють ніколи згуртувати славу і славу. Географічне і політичне положення Чехів і полудневих Словян не дасть їм такої можності. За слаби до того і самі Поляки і самі Українці.“

Основу до того може витворити лише дуалізм українсько-польський, однак творення від початку в як найшарійший і найсправедливіший спосіб. Ось такі ідеї і мрії на яві і у сні вештали ся національним коломийським політикам по головах.

Тимчасом в практичній щоденній життєвої того сентиментального містицизму зовсім не було. Тут була реальна дійсність. Вільність Поляків під проводом д-ра Красницького стояла непокінчено ще через довгий час при решті передвоєнних радних, однак не маючи можності їх „реститувати“ більшість та з причин „pagodo wogo stanu posiadania“ воліла не усувати „царського“ магістрату.

Тимчасом маси осмілені російською свободою шораз більше розагітовували ся, а загально не глибоке невдоволення з „царського“ магістрату і його господарки росло шораз більше і явніше. Дійшло до того, що коломийський антикар, п. Ю. Лопатка, Поляк, сгодосив афішом, що наміряє видати брошуру про громадську господарку в Коломиї і просив публіку, щоби в тій цілі надсилали йому відповідний матеріал. Супроти всего того повітовий комісар Приходько, як репрезентант революційного правительства, респектуючи загальне невдоволення, іменував трьох ревізорів (по одному з кожної головної

на смерть, на життя на має надії і хоче вмерти в жидівській вірі. А називається Лейба і просить, аби так було.

Тоді суд приступив до декрету. Уважаючи, що з посвідчень обох сторін і признань, добровільно даних на тортурах показується ясно, що Олександр вихрест був учасником убійства жида Масра, орендаря базальйського, разом з іншими базальйськими міщанами, вичисленими в сім процесі, знаходить, на підставі права християнського, ближшю до доказу своєї справи присягою сторону жалібників: Даньку, жінку жида Масра, небіжчика і зятя його, тому що Олександр, прийнявши віру християнську, тепер її не хоче тримати ся і від неї відступив. Має Дибька з зятем удвох зложити присягу в тім, що Олександр був винен в убійстві небіжчика разом з іншим товариством.

Питано Олександра, чи жадає присяги жалібників. — Відповів, що не жадає і добровільно звільняє їх з присяги, — признаючи себе винним, — і не хоче їм робити ще тої прикрости.

Тоді й суд жалібників від присяги звільнив і вважаючи вину доведеною — винного обвинуваченого на підставі права майдебурзького, в часті четвертій описаного, засудив яко убійника на кару смери, відрубанням голови мечем, — а засуд для памяти велів записати.

Вихрест Олександр в смерті своїй приложив ся до віри отців.

коломийської нації) для переведення ревізії в магістратський відомстві. Та — ба! „Царський“ магістрат в Коломиї був ще сильніший ніж в Москві, і устами п. Вербера заявив ревізорам, що не пустять їх до переведення ревізії, та крім того постарав ся ще о те, що урядуючий в комнатах магістратського будинку, отже найблизший сусід „царської“ магістратської управи, російський „Ісполнительный комітет салдатських і рабочих депутатов“ в Коломиї взяв в сильну протекцію і оборону „царський“ магістрат і заявив офіційно слідуємого дня, що і він не допустить до ревізії в магістраті. Комісар повітовий подразнений зігнорованем його ревізійного зарядження через магістрат, ділаючи о обороні свого авторитету і підозріваючи, що то головово сам „царський“ магістрат робить труднощі в упорядкованні коломийської автономії, ще перед тим, ніж довідав ся про становище „Ісполнительного салдатського комітету“ в справі ревізії, порішив відібрати зараз слідуємого дня урядоване з рук „царських“ магістратників і тимчасово до переведення конскрипції і нових виборів віддати заряд магістрату в руки 7 представників всіх місцевих націй, між якими 5, а іменню пп. Капка, Мостович, Горовіц, Циманд і Фрік поробили з попереднього вибору українськими, жидівськими і німецькими зборами, а до репрезентованя Поляків, які тоді не вибрали своїх делегатів, прийняли мандати Поляки пп. Гуртук Ян, (проф. гімна) і Дроздзевич Владислав (фотограф), які однак по кількох днях під сильним натиском Поляків зрезигнували.

Нім ще однак відповідна афішова оповістка комісара дотично того зарядження була у місті опублікована, п. Вербер вже попередньої ночі довідав ся про все від Поляка секретаря при повітовій комісаріаті і зараз слідуємого дня рано вів до комісара письмєнну резиґнацію з заступника бурмістра, а відтак ні він ні інші магістратники не прийшли вже до урядованя.

Опісля віддалено дотичного секретаря Поляка, який остане тепер десь в Печеніжинщині, а на секретаря прийшов свідомий Українець, Харитон Крат, якийсь свояк звісного в Галичині з університетських подій, Павла Крата.

Майже рівночасно розліщено у місті дотичні оповістки комісара, а за кілька годин опісля сам п. Вербер розліпив у місті також і свої друковані оповістки, якими оголошував, що не в правду, будьтобі комісар усунув його, нагомість правдою є, що він сам зрезигнував.

Ціла та борба відбувала ся без перешкоди зі сторони російської, революційної міліції і цензури. За те „Ісполнительный салдатський і рабочий комітет“ ставив енерґічно по сторони „царських“ магістратників і свого спеціального делегата висланого в тій справі до Черновців, зажадав від губерніяльних властей цілковитого усунення комісара Приходька „за його абсолютистичний і контрреволюційний“ спосіб поведєня при устанавленю ревізійної комісії для магістрату і при усунєнню п. Вербера і товари. і іменованю нового тимчасового магістрату. Рівночасно поїхав до Черновців для оборони себе і комісар Приходько. Як опісля показало ся „февзизму“ проти комісара Приходька в „Ісполнительнім комітеті“ провадили з початку сам п. Вербер і товари, а опісля польська депутація під проводом д-ра Красницького, кс. Юраша і п. Патковського. Деякі з Поляків — як се також пізніше виказало ся — підкожували „Ісполнительний комітет“ проти Українців такими представленнями, що в інтересі Москалів лежить попіранє Поляків, бо вони одержавши свою державу, тимсамим вирівнають свої рахунки з Москалями, підчас коли Українці, які будуть задержані в російській державі, не перестануть бути ворогами Москалів. (Се стверджують впротім і самі Поляки в коломийській кореспонденції до „Wieku Nowego“ з 24/8 с. р. ч. 4880).

Видячи так нещадно заатакованих Українців, які досі поступали як найльояльнійше, п. З. Скварко, бувший соймовий посол, який досі не мішав ся до справи задля непрасутости в Коломиї тодішнього організатора п. Мостовича, удав ся 2-го липня 1917 до „Ісполнительного комітету“ і відразу поставив справу о сновно.

Він предложив „Ісполнительному комітету“ свої представлення законного і фактичного стану річи і австрійський громадський закон (зідручаний д-р. Савчака) до перестудіюваня, зложив заяву, що без огляду на особи магістратської управи, Українці, жида і Німці, а також велика часта Поляків не можуть по завєдєню свободи уважати іменувану ще царським правительством міську управу, та що „Ісполнительний комітет“ створений російською революцією для охорони і укріплення здобутих революцією свобод, піддержуючи дотичну „царську“ магістратську управу як раз тимсамим ділає контрреволюційно. — Українці не роблять і не думають робити ніякої кривди Полякам, стоять на

становиску справедливости, пропорційальних виборів, які при виняткових воєнних відносинах і на час війни стали конєчними. При видаваню рішень в культурнім світі поступають завжди по мисли засади: „Audiat et altera pars“.

„Ісполнительний комітет“ досі в дотичній справі — на жалі — не памятав на сею засаду. — Віа (п. Скварко) не просить о те, щоби його устним представленням „Ісполнительний комітет“ сліпо вірав, але бажає, щоби „комітет“ критично відносив ся і до представлень противної сторони. Просить також о перестудіюванє його писемних представлень, які вже попередньо вів до магістрату, о перестудіюванє дотичного австрійського громадського закона, о зарядженє скликаєня загальних публичних зборів австрійських підданих в Коломиї і о виділення на ті збори відпущників „Ісполнительного комітету“ для наочного переконаня ся о волі загально мешканців.

Того самого дня по полудни вернув з Черновців комісар Приходько. — Як скрутна мусіла бути його позиція, про се може найліпше свідчити те, що з ним приїхав заступник самого Дорошенка, з назвиска мабуть Лотоцький. — Вони сейчас спросили всіх нових членів магістрату і п. Скварка на нараду в цілі пертрактації і помирення сторін. — Позаяк оба делегати Поляків заявили, що їх за мало і що їх як соціалістів не признають своїми репрезентантами прочі польські націоналісти, то по заяві п. Скварка, що справа Українців є так справедлива і сильна, що ніякі формальні причини, отже і присутність хочби і 100 польських націоналістів її не захищає, згоджено ся однодушно спросити додатково як найбільше Поляків, яких відтак прийшло ще 14. — Однак мимо найзгідливішого і найпоміркованішого становища Українців і жидів, Поляки не згодили ся навіть на ніякі пертрактації, чим так сильно себе скомпромітували, що польські соціалісти не змогли себе адержати від піднесеня ярких прилюдних докорів проги своїх — „polskich braci“.

Війна.

Що каже Черчіль.

ЛОНДОН. 4. жовтня (Б. Райт.). Міністер Черчіль сказав у одній бесіді: Наші гадки є конєчною звернені до забезпеченя рішучої побіди. Ми бажаємо з серця, щоби на землі був мир. Але тепер не час говорити про мир. Ми є в найповажнішій фазі війни. Наші воєнні цілі є тверезі, але они ще не здійснені. Пруський мілітаризм ще не знищено. Буде небезпечно заключати мир без того, щоб ми не досягнули наших цілей. Хоч як страшно є продовжуване війни, ми при нашій виборі не вагаємось. Ви не знаєте ніколи, як ми близькі до побіди. Наші запаси прожиткових середників є тепер більші як в початку війни, а наша спромога продукції зростає. В слідуєчій році наше військо, як що війна — Боже борони — малаб тревати дальше, буде міцніше і ліпше узброєне як коли небуло. Ми є повні довіри, але і Німці також. Вони роблять роздучливі зусилля не без причини, бо знають, що Бритиї є головним фактором у тій війні. вони знають, що нашої могутности не можна здолати та що вона лише зростає.

Росія перед маревом голоду.

СТОКГОЛЬМ. 2. жовтня (У. В.). „Новое Время“ доносить: До так тяжких для Росії подій на західнім фронті прилучається ся нова страшна язва: голод. Ціла північна Росія зближається з рішучою певністю до голоду, бо довіз поживи з дня на день в страшний спосіб меншає. За таким нещасний стан треба виключно зробити відвєчалним зорганізований Шингарєвим і Громаном абіжевий монополі, який коштує лише державу понад 500 мільонів рублів і все таки до нічого більше не веде, як до того, що селяни — з одної сторони з причини за низьких максимальних ціл, а з другої сторони тому, що за свої гроші все таки не можуть дістати потрібних товарів — збіжжє задержують. Велі жалі, які вже піднесено на московській конференції на жиби прожиткової організації, не мали жадного успіху.

І в той спосіб плаве Росія на зустріч голодовій нужді.

Російська криза не полагоджена.

ПЕТРОГРАД. 4. жовтня. (П. Т. А.). По сголошєних вже противорічних постановках за і проти коаліційного правительства рішила де-

мократична конференція, що бюро, скріплене заступниками всіх партій, має по полудні зійтись на надзвичайне засідання, щоби знайти середники до вирівняння протиземств і довести до єдності демократичної волі. Рівночасно рішила конференція одногосподно розв'язатись не скорше, аж утворить ся правительтво у формі, яку демократія зможе прийняти.

Селянські заворушення в тульській губернії.

Московська „Gazeta Polska“ доносить, що в губернії Тула прийшло до заворушень. Селяни розграбили і знищили багато дворів, між тим і хутір гр. Льва Толстого в Ясній Полянці. Власть є безсилна.

За зносини з Корніловим.

ПЕТРОГРАД. 4. жовтня. (П. Т. А.). В зв'язі з рухом Корнілова оголошує правительтво звільнене або перенесене 31 командантів корпусів, дивізій і полків.

Діяльність літаків.

БЕРЛІН. 4. жовтня. (Вольф.). Вночі з 2. на 3. жовтня пробували ворожі летуни зробити напади літаків на німецьку область. Напади не мали ніякого успіху. Один з ворожих літаків, що напали на Франкфурт в/М., був приневоловений при відвороті до спущення на землю.

ВІДЕНЬ. 4. жовтня. (Ткб.). Нині вночі відділ наших гідропланів обкидав дуже успішно тяжкими, середніми і запальними бомбами урядження і стацію виладоування в Полянці. Мимо нагального відбортного огню всі літаки вернули.

Вночі 3. жовтня дуже успішно обкинув відділ гідропланів залізничні урядження в Ронхі тяжкими і запальними бомбами мимо відбортного огню і мраків. Всі літаки вернули.

БЕРНО. 4. жовтня. (Ткб.). Після донесень парискої преси перелетів послідного четверга по пол. німецький літак Кале, однак вернув знов задля нагального відбортного огню. Вечером о год. 9. обкинуто місто знов великою кількістю бомб, здається з більше літаків. Богато осіб вбито, багато ранено. Декілька будинків тяжко ушкоджено.

Знаменна пригода в часі рос. демократичної конференції.

ПЕТРОГРАД. (П. Т. А.). На вечірнім засіданні демократичної конференції більшість заняла становище проти співучасті міщанських живел. В часі засідання делегація з 200 робітників, робітниць і жовірів старала ся вдертись до салі, заявляючи, що виступає іменем пів мільона робітників, котрі вислали їх, щоби заперестувати проти засади коаліції і домагати ся негайного мира та знесення приватної власности. Відтак делегацію уставлену в шість рядів допущено на засідання, щоби представила свої бажання.

Необов'язуючі переговори.

БЕРЛІН. „Berliner Tageblatt“ доносить з Копенгага: Орган Брантінга Socialdemokraten є думки, що з деяких уступів бесіди Кільмана виходить, що ведуть ся справді необов'язуючі переговори між воюючими державами.

Воєнні видатки Америки.

ВАШІНГТОН. 1. жовтня. Палата представителів прийняла без голосовання білянс воєнних податків, що уповажняє до підвищення податків до 2,575 мільонів доларів. — Австрія дістала новий кредит на 50 мільонів доларів.

Кріза в Швеції.

СТОКГОЛЬМ. 2. жовтня. Міністерство внесло просьби о відпущення. Король візав міністрів, щоби на разі остали на становищі, аж до просьби не перегляне ся.

БЕРЛІН. 2. жовтня. Як доносять вечірні часописи на підставі стокгольмських донесень, програма Брантінга, яку той предожив королеви з нагоди авдієнції у короля, містить безумовне удержане неутральности Швеції.

Бельгійське жадане відшкодування.

РОТТЕРДАМ. 3. жовтня. Оголошена в „Nieuwe Rotterdamschen Courant“, походзяча явно з урядових бельгійських кругів, допись подає в числах жадане відшкодування від Німеччини бодай на 8 мільярдів франків, бо зруйнована в перших п'ятих місяцях війни треба числити на 5 мільярдів, відтак як добичу вивезені з Бель-

гії продукти оцінюєсь на 1 мільярд, а воєнні контрибуції до кінця серпня 1917 виносили 1 640 мільонів.

Росія продає Сибір?

СТОКГОЛЬМ. „Русское Слово“ доносить, що російський міністер публичних робіт на єдиних зборах в Москві заявив, що фінансове положення Росії, передовсім в наслідок прожиттєвої кризи, яка навіть арміям загрожую голодовою нуждою, є безвихідне і що російське правительство числить з продажем Сибіру заграничній державі. Через те втратить Росія свій збіжєвий шпілір і одинокий ратунок, який міг її забезпечити по війні перед цілковитою зависимістю від заграниці.

Нові бувівельні Експозитури в східній Галичині.

По довгих ваганнях рішила ся остаточно краєва Центральна для господарської відбудови Галичини створити в східній Галичині нові бувівельні Експозитури, а давнійші змінити так що до територіяльного круга діляня, як і що до управителів.

Для інформації інтересованих подаємо спис Експозитур в східній Галичині.

1. Сянік, на повіті Сянік і Березів, управитель архіт. Людвік Бальдвін Рамуль.

2. Ліско, на повіті Ліско і Добромиль, управитель ц. к. ком. буд. інж. Лев Прухницький.

3. Старий Самбір, на повіті Старий Самбір і Турка, управитель ком. буд. інж. Евстахій Савчак.

4. Бірка, на повіті Бірка і Перемишляни, управитель ради. буд. інж. Станіслав Рибенбауер.

5. Рогатин, на повіті Рогатин і Жидачів, управитель стар. ком. буд. інж. Володимир Дидинський.

6. Станіславів, на повіті Станіславів, управитель стар. ком. буд. інж. Едвард Бронарський.

7. Стрий, на повіті Стрий, Ожолі і Дрогобич, управитель стар. ком. буд. інж. Станіслав Тихоневич.

8. Коломия, на повіті Коломия і Снятин, управитель ц. к. проф. інж. Кароль Явезький.

9. Бережани, на повіті Бережани і Підгайці, управитель ком. буд. інж. Ян Вовконович.

10. Бучач, на повіті Бучач і Чортків, упр. інж. Вітольд Котович.

11. Товмач, на повіті Товмач і Городенка, управитель ц. к. ком. буд. інж. Басиль Вишницький.

12. Косів, на повіті Косів, і Печеніжин, управитель адюнкта буд. інж. Стефан Заєчківський.

13. Надвір'я, на повіті Надвір'я і Богородчан, управитель ц. к. ком. буд. інж. Броніслав Вайдовський.

Незмінні Експозитури: 14. Ярослав, на повіті Ярослав, управитель ради. буд. Юрій Трачак.

15. Перемишль, на повіті Перемишль, управитель ц. к. стар. ради. буд. Евстахій Паненко.

16. Мостиска, на повіті Мостиска, Самбір і Яворів, управитель стар. інж. Домінік Гембажевський.

17. Львів, на повіті Львів, Городок і Гай-лонський і Рудки, управитель ради. буд. Тадей Розвадовський. (Визначуємо, що бувівельна Експозитура Львів має бути поділена на 2 Експозитури: Львів і Рудки. Управителем в Рудках має стати директор дібр гр. Лянцкоронського п. Яклінський.

18. Любачів, на повіті Чесанів і Рава-руска, управитель ради. буд. Володислав Кочинський.

19. Камінка Струмиліва, на повіті Камінка Струмиліва і Радехів, управитель ради. буд. Андрій Корнелля.

20. Жовква, на повіті Жовква і Сокач, управителя нема.

21. Калущ, на повіті Калущ і Долина, управитель інж. Станко.

Нема Експозитур бувівельних в повітах Тернопіль, Тереховля і Заліщики. В тих повітах ведуть Староства відбудову при помочи приділених їм інженерів.

Для відбудови сих повітів приділені такі інженери: До Староства Тереховля: ц. к. ком. буд. інж. Володимир Шустер.

До Староства Заліщики: ц. к. інж. буд. Лев Новогарський.

По національній приналежності на 21 управителів бувівельних Експозитур в східній

Галичині є всего 6 Українців, а 14 Поляків, одна Експозитура не обсаджена. До помочи трем Староствам додані є два Поляки, а один Українець.

НОВИНКИ.

— Від Укр. Парляментарної Репрезентації. Пленарне засідання Української Парляментарної Репрезентації відбуде ся у віторок, дня 9. жовтня с. р. о годині 9. рано. Предметом нарад важні справи, тому просимо всіх членів конче прибути. — Президія У. П. Р.

— Відгомін тернопільських рабунків. Експеси російських салдатів при відвороті з Тернополя наїшли своє закінчене перед воєнним судом у Києві. Тамтого тижня зачав ся там великанський процес проти 77 російських салдатів з капітаном Дзєгалтовським (Поляком?) на чолі задля експесів в Тернополі та самовільного опущення фронту. Розправу розтягнуто на кільканайцять днів.

— Проф. Масарик в Києві. На зборах в Києві мав проф. Масарик політичну, агітаційну промову, в котрій виложив ролю Чехів в світовій війні і взивав до енергічних кроків проти Німців.

— Пілсудський над голяндською границею. „Naprzód“ доносить, що Йосиф Пілсудскі, організатор і б. командант польського легіону, відтак посуджений о зносини з ворогом, перебуває тепер як ув'язнений в Везелі над голяндською границею. По словам ген. губ. Безелера Пілсудського задержат влади до кінця війни.

— Польське правительтво входить в жите. „Berliner Tageblatt“ доносить, що предложених на членів Регенційної ради архієпископа Каковського, кн. 8д. Любомірського і гр. Островського по підписанню відповідних реверсів затвердили осередні правительства регентами.

— Пропамятна книжка. Комітет для привитання Його Експ. Митрополита Андрея гр. Шептицького у Львові поручив єдиній з своїх секцій, до котрої входять пп.: проф. унів. др Кирило Студинський, о. Юліан Дзерович, о. Теодозій Лежогубський; о. Василь Лициняк, проф. В. Масляк і проф. М. Федусевич, видати пропамятау, ілюстровану книгу з описом повороту Віреос. Архієпископа з далекого заслання.

В тій цілі просить комітет іменем сей секції всіх Вп. учасників місцевих, позальвівських комітетів, о скорі надіслати вісток з короткими описами; всіми промовами і евантуально світлинами на адресу комітету, на руки о. Лициняка, Львів, уліця Домініканська ч. 11. І. поверх.

Весь дохід з сего видавництва призначений на фонд ім. Митрополита Андрея гр. Шептицького для українських сиріт.

— Відбудова східної Галичини. Як довідуюсь, одною з точок дзєвного порядку нарад найближшого пленарного засідання прибічної Ради Централі відбудови має бути справа відбудови і загосподарованя свіжо відзисканих повітів східної Галичини. Не сумніваємось, що Рада узгляднить в першій мірі двори і корчми.

— Позафронтна служба. Хорунжий К. С. залюбив ся в Зофію Ф., що числить 35 літ і є жінкою власителя корчми в С., повіт Мостиска. Сподіваючись, що не буде відкинений, тим більше, що її муж від трьох літ служить при війську, визнає її незалежно своєю любов, Вірна жінка чечмо, але виразно відмовила молодцеві, а сей подразнений винав револьвер і стрілив, зранивши тяжко жінку в груди. Другою кудею відібрав собі жите.

— Засуджені на заточенє. Петроградська пресова агенція доносить: Російське правительство засудило на заточенє бувшого міністра Хвостова; бувшого команданта армії Гурка і в. кн. Михайла Александровича, брата царя. Коаліція дала своє призв'язанє на се зарядженє.

— В справі неїмецьких інтерпеляцій. На інтерпеляцію послів Корошеца, Петрушевича, Дашинського, Станіславського і інших в справі скорого предкладаня Палаті інтерпеляцій славянських і неїмецьких, відповів президент Палати, др Грос, листом до презеса чеського Союзу, посла Станка, в котрім доносить, що парляментарна канцелярія перекладає неїмецькі інтерпеляції якнайскорше, а деяке опізненє є наслідком недостаті відповідних сил і великого числа неїмецьких інтерпеляцій. В біжучій сесії увійшло около 300 інтерпеляцій в неїмецьких мовах. Внесєне на предкладає міністрам неїмецьких інтерпеляцій в первісім тексті неузасадженє, бо президент Палати мусять в першій мірі знати інтерпеляцію, внесєну до Палати.

— З парляментарних буч. Підчас коли пос. Дашинський агадав о задержаних вагонах з поживою у Кракові, які мали тайком перевести до Німеччини, крикнув пос. Найтай-

фель: „Говорите для коаліції. коаліція вам то сквітує!“ Пос. Регер (Поляк) зриваєсь і кричить: „Ви є простий, ординарний донощик“. Зробив ся крик, що не було довший час нічого чути. Регера визвав Найнтайфель на поєдинок. Обі сторони визначили свідків. — Підчас інтерпеляції про вбійство жовніра на віденським двірці, Чехи видали на адресу офіцера; що був в тій події: „Убійник! То є офіцерська честь!“ Коли пос. Томашек описував смерть жовніра, Чехи знов закричали: „Убійник! То так обходять ся з охотником, що був три рази в події? Інші кричали: „Офіцер певно дістане ще відзначення!“

— Убійство жовніра на віденським східнім двірці. Гоносна подія, що відбулась у парламенті виглядає після опису очевидця ось так: Дня 1. с. м. коло півночі відходив в поле відділ віденських драгонів. Відповідав їм багато знайомих і приятелів. Драгон Осип Моріц, що служив вже семий рік та тепер відзначений малою срібною і бронзовою медаллю ішов четвертий раз в поле, сказав в крузі приятелів: „Супроти того, що я пережив, то наш фельдфебель і лейтнант, мусять бути такі малі“. При тій показав рукою у висоті коліна. По тій вислові закликав його на бік лейтнант Церти, який відповідав жовнірів на дворець. Здавалось лейтнант вхопив був жовніра два рази за груди та відтак крикнув: „відвести його!“ Коли товариші відвели Моріца на 4 кроки, він упав мертвий. Удар багнетом в саме серце був причиною смерті. Лейтнант Церти подав при протоколі, що драгон ударив його кулаком в лице, але лікар не міг ствердити навіть, що лице було від удару червоне. Справа досить замотана, тому, що свідків зараз розігнано, хочаги справу трактувати як військову. По тій як драгон упав, офіцер скоро віддалив ся, бо присутні цивільні і зелізнячники хотіли на місці зробити самосуд.

— Складки на жертви пантелеймонової ночі. На пошанування пам'яті й забезпечення родин українських козаків, убитих з 8 на 9 серпня н. ст. 1917 р. (в ніч св. Пантелеймона) у Києві, зібрав утворений у сій цілі комітет в останніх днях серпня 1077 р. 19 коп. Крім сього окремо будуть опубліковані жертви, зложені на підписні листи. В користь фонду випустив комітет брошуру „До всіх Українців в Україні і не в Україні сущих“ по 20 коп. за примірник (Р. Г.).

ПОМЕРЛИ.

Амалія Авдиківич, дочка бл. п. Осипа, внука Маркіяна Шашкевича пароха Ясенева і Олени з Тарнавських упокоїла ся дня 27. вересня в Яричові новім. Похорони відбули ся 29. вересня. В. її п.

ОПОВІСТКИ.

Субота, дня 6. жовтня 1917.

Нині: 6. жовтня гр.-кат. Зач. св. Івана К., римо-кат. Брунона.

Завтра: 7. жовтня гр.-кат. Фекли, римо-кат. Марка.

○ Концерт військової музики дня 11. X. 1917 в сали Лисенка з добірною програмою. Чистий дохід призначений на цілі Укр. жіноч. ком. помочи для ранених.

○ Львівський Нар. Театр. Тов. Укр. „Бесіда“ під дир. К. Рубчакової.

В суботу, дня 6. жовтня 1917. „За двома заяцями“ комедія з міщанського життя на 4 дії М. Старицького.

В неділю дня 7. жовтня 1917. „Чорноморці“ народна оперета на 3 дії М. Старицького Початок точно о год. 7 веч. 2—2

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 6. жовтня.

Західний фронт:

Фронт пільного маршала ба-варського наслід. престолоа Рупрехта:

Боевий день незвичайно важкий лежить за провідниками і військами 4. армії. Його передержано! Від вчасного рана аж до ночі тре-

вало дужане, що через повторені англійські наступи з околиці на північний захід від Lagen-marck аж до на південь від гостинця Menin-Ypern (15 км.) все на ново розпалювалось. Безпереривно ділали маси артилерії з крайною напругою людей і гармат на псовевище, на яким відгравались сяди і туди філюючи бої пихоти. Осередками боротьби були: каплиця Poel, самітні хутори три км. за захід від Paschenda-ele, роздорожа на схід і на південний схід від Zonnebeke, кусні ліса на захід від Becalaere і село Gheluvelt. Через ту ліній міг виправді ворог переходово вдертись, але не міг осадовитись задля ремажу наших протинаступів, хоч він аж пізно в вечір вів все в борбу свіжі сили. Зиск Англійців обмежуєсь тим на один до півтора км. широкий пояс від каплиці Poel і країв Zonnebeke і здовж дороги, що веде від ти до Becalaere. Се село як також горячо берене Gheluvelt є ціле в наших руках.

Про кроваві втрати зглібських дивізій — бодай одинадцять післано лише до ранішого наступу — згідно доносить ся як про дуже великі. Добре співвідане всего нашого оружа привело також сей страшний англійський удар до зломаня перед цілю, що сям разом не була, як буде твердити ся, вузка, але безсумнію значно широко розтягнена. Геройськість німецьких військ у Фляндрії не дасть ся нічим пере-виспити.

Східний фронт:

Жадних більших боевих підприємять.

Македонський фронт:

В глибині Монастира і в луці Черни була боева діяльність живіша, як в послідних днях.

Перший генеральний квартир-майстер Людендорф.

Жадайте всюди

„Українського Слова“!

Надіслане.

За сь рубрику редакція не відповідає.

Дентистичне заведення

Д-ра Олександра Барвінського

при вул. Сикстуській ч. 17.

Виймоване зубів без болю і пльомбоване.

Штучні зуби в кавчуку, золоті і платинні.

Ліквітів з провінції залагоджуєть ся в найкоротшім часі

Краєвий адвокат

Др. Евген Гвоздецький

веде канцелярію у Львові, при ул. Красіцких 6.

ОКУЛІСТ

Др. Генрик Атляс

секундар заг. шпиталю

ордикує від 3—5 по пол. Козаковського 11 А.

Оголошення.

Панну до контованя і кореспонденції та ХЛОПЦА до експедиції прийме за-раз „Укр. Слово“. — Зголошуватись між 8—10 рано,

Приймає ся ще дальше вписи до бурси „Труда“. За науку шитя і крою ураз з удержанем у бурсі місячна оплата К 60. Постіль і сніник власні. 1—3

Уряд парохіальний, Русатичі коло Ходоро-ва, пошукує інструктора до учениці першої класи гімназіальної. 2—2

Касієрка лядова з 5 літню практикою глядає посади. Зголошення до Адм. Укр. Слова під (Касієрка). 3—3н.

Іван Всеволод Роздольський УСС. пропав 3/IX. 1916 під Потуторами. Виділи його опісля в Підгаєччині. Хтоби знав про його дальшу судьбу в 1916 і 1917 р., прошу донести під адресою: О. Єніфаній Роздольський в Божикові п. Ливинів. 2—3 з.

Великий український співаник

Наша дума

Зладив Антін Галяк.

(Друге видане, справлене і побільшене).

182 пісень

200 коломийок

Пісні получені на шість груп:

- I. Патріотичні і політичні (21 пісень).
- II. Історичні (19 пісень).
- III. Станові: а) козацькі (17 пісень), б) чумацькі (7 пісень), в) бурлацькі (7 пісень), г) опришківські (3 пісні), д) побутові (18 пісень).
- IV. Січові, сокольські, стрілецькі (26 пісень).
- V. Любовні (64 пісень).
- VI. Коломийки (200 пісень).

Окладинку Співаника прикрашує гарна віне-та, виготовлена арт. малярем Буцманюком а пер-шу сторонт образець „Візд Б. Хмельницького до Києва“ (відбитка звісного великого кольоро-ваного образа арт. маляра М. Івасюка) та кро-мі сього при початку і при кінці кожної групи, уміщена гарна відповідно дібрана ілюстрація.

Ціна співаника „Наша дума“ К 2-80 (оправлений в полотно К 4-50).

Сей великий Співаник можна набути також окремими частями а іменно: часть перша п. з.

Наша слава

у якій поміщені пісні патріотичні і політичні, історичні, станові, січові, сокольські і стрілецькі. Співаник

Наша Слава коштує К 1-40

част друга п. з.

„Наша пісня“

містить пісні любовні і коломийки. Співаник „Наша пісня“ коштує К 1-40.

Хто не може набути великого співаника „Наша дума“ за К 2-80 нехай замовить собі співаник „Наша Слава“ або співаник „Наша пісня“ за К 1-40.

На звичайну пересилку поштово треба дода-ти 30 сот. а на поручену 65 сот. Замовляя і рі-вночасно гроші треба висилати під адресою: Канцелярія Тов. „Просвіта“ Львів, Ринок 18.

Найкращі оповідання.

сьміховинки та сьпівомовки.

Десять книжочок за нор. 4-16

- 1) Оповідання і сьміховинки Олексі Стороженка ціна 44 сот.
- 2) Нові часи, оповідане О. Маковей 44 „
- 3) Кармелюк, оповідане М. Вовчка 44 „
- 4) Оповідання Федьковича: 1) Три як рідні брати, 2) Опришок 44 „
- 5) Приказки і байки Ст. Рудансь-кого 44 „
- 6) Сьпівомовки 44 „
- 7) Оповідання М. Вовчка 1) Козачка 2) Чумак 3) Свекруха 44 „
- 8) Оповідання М. Вовчка 1) Сестра 2) Сон 44 „
- 9) Перекопище — оповідане Квіт-ки — Основяненка 44 „
- 10) П. Куліш: Орися, Давне горе, Степова могила 20 „

Замовляя і рівночасно гроші висилати до: Канцелярії Товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10.

На порто звичайне треба додати при замовленні всіх книжок 30 сот., а на поручене 65 сот.

Насіне

червоної конюшини

купує і платить найвищі ціни „Краєвий Союз господарсько-торговельних спілок“ у Львові, вул. Вікторовича ч. 20. і його склади в Перемишлі, Стрию і Коломиї. 3—5

При неслареджуванню закурна просимо викликати ся на „Українське Слово“.